

Rasspecifik Avelsstrategi Grosser Schweizer Sennenhund

Utarbetad av Svenska Sennenhundklubbens Avelsråd i samarbete
med uppfödare och täckhundsägare

**Svenska Sennenhundklubben
2004-12-15**

Rasspecifik Avelsstrategi för Grosser Schweizer Sennenhund

Grosser Schweizer Sennenhund är en stor, trefärgad, väl musklad hund med kraftig benstomme. Trots sin storlek och vikt är den uthållig och rörlig.

Historia

Med anledning av Schweiziska Kennelklubbens (SKG) 25-årsjubileum anordnades den 29 och 30 augusti 1908 en jubileumsutställning i Langenthal. Domare var professor Albert Heim och 22 hundar ställdes ut. Efter att ha dömt 8 långhåriga hanar kom en korthårig hane in i ringen, visad av Franz Schertenleib,

nr 442 Bello. Heim skriver i sin kritik: "Bello är i sitt slag en härlig, gammal Sennenhund, den stora (*grossen*) rasen som håller på att försvinna. Hanen är 67 cm hög, och mycket kraftigt byggd men helt annorlunda än St Bernhard. Han har klara färger och underbar teckning, speciellt på huvudet. Han vrider baktassarna något utåt och spretar med tårna. Som de flesta Dürrbächler (Berner Sennenhundar) har han dubbla sporrar. Här bland de vanliga Dürrbächler och speciellt för en användning i avel med dem, är han en olämplig jätte. Hade han anmälts till klassen "hittills inte namngivna raser", så hade jag benämnt honom Grosse Sennenhund och med glädje gett honom ett förstapris. Som en Dürrbächler kan jag inte ge detta intressanta djur mer än ett andrapris. Han hör helt enkelt inte hit." På frågan från Dürrbachklubben om man inte skulle dela rasen i två varianter, en korthårig och en långhårig, har Heim utförligt skrivit i sin domarberättelse från utställningen att enligt hans uppfattning skall Dürrbächlern vara långhårig. Den korthåriga pälsen hos den gamla *grossen* Sennenhunden skall vara förbehållit den, precis som Appenzeller Sennenhunden är en naturligt avgränsad ras.

De två på utställningen visade korthåriga hundarna Bello von Schlossgut och Nero blev som första Grosser Schweizer Sennenhund inskrivna 1909 i SKGs stambok Nr 12. I kantonen Bern hittades ytterligare hundar som uppfyllde Heims beskrivning, och i januari 1912 bildades klubben för *Grosse Schweizer Sennenhunde*. I stamboken fanns då 12 hundar och av dessa användes 7 i avel. Klubben försökte se till att Grossern fanns med på utställningar för att främja den och försöka göra rasen mera känd. Ett mul- och klövsjukesutbrott 1914 orsakade att en mängd hundar avlivades, och först 1919 kunde klubben på allvar ta itu med avelsarbetet. Fram till 1936 bedrevs även avel med hundar utan stamtavla. Det var speciellt svårt att få fram lämpliga tikar för avel. Först 1933 registrerades mer än 50 valpar per år hos SKG. Det blev under den här första tiden en hel del bakslag då många hundar hade okända härstamningar. Den rödbruna färgen blev ofta ljusgul och övertäcknade hundar var vanligt. Den

svarta färgen var inte ren, utan bottenullen skiftade i gult eller grått. Rasen fick en uppsving under andra världskriget då den användes i krigstjänst. Korsavel med Berner Sennenhund skedde 1956, då en kull föddes, och 1957 då två kullar föddes. Flera av dessa avkommor har gått vidare i avel. Den första internationella standarden publicerades av FCI 1939.

Rasen var relativt okänd i omvärlden fram till andra världskriget. Den första importen till Tyskland skedde 1937, då 5 hundar registrerades. På grund av andra världskriget försvann rasen och återintroducerades på allvar först 1963.

Den första Grosser Schweizer Sennenhunden kom till Sverige från Schweiz, Dana von Fryberg, genom en import av apotekaren H. Stenström. Den första kullen i Sverige om 6 valpar föddes 1967 efter Dana och den danska hanen Katla Sera Dadi. Den ende av dessa som gått vidare i avel i Sverige är Baskervilles Hund Bamse. Greta Hammar, Tryggestads kennel, importerade 1972 Ari von Amtssitz och Briska von Dreispitz från Schweiz, och senare kom Daysi vom Buchsimoos också från Schweiz till Erna Jungfelt, Jungfältets kennel. Götz von Thumegg kom 1974 från ursprungligen Österrike och 1978 kom Caro von der Houzbrügg, båda till kennel Tryggestad. Den danska hanen Froyaz Von Ayala importerades till Sverige 1987 till Grosserhofs kennel. Dessa hundar har varit viktiga i uppbyggnaden av den svenska stammen.

Nulägesbeskrivning

Rasen i Sverige, Europa och Nordamerika under 2000-talet

Rasen är liten i Sverige (105 valpar födda under 2000-2003), vilket innebär att ett långsiktigt avelsarbete mot sunda och friska hundar måste bedrivas i ett internationellt perspektiv, baserat främst på den avelsbas som finns i Europa. De

största uppfödarländerna i Europa är Schweiz och Tyskland. I USA är rasen väl etablerad. Svenska Sennenhundklubben (SShK) är ansvarig specialklubb för rasen.

Registreringssiffror i Europa och USA

För att få en uppfattning om rasens avelsbas och antalet potentiella avelsdjur är uppgiften om antalet registrerade valpar av betydelse. I tabell 1 visas registreringssiffrorna för 2000-2002. Antalet födda valpar varierar kraftigt från år till år beroende på att rasen är liten, och en eller två kullar mer ett år förändrar antalet valpar väsentligt. Hypotetiskt med en genomsnittsalder på 8 år skulle minst 7.500 valpar ha fötts under den tidsperioden. Ca 80% av dessa är av olika anledning inte lämpliga för avel, vilket ger en europeisk avelspool om ca 600 djur, och en amerikansk om ca 900 djur.

Tabell 1. Registreringssiffror för Grosser Schweizer Sennenhund i några länder i Europa och USA 2000 - 2002

Land	Antal valpar och år		
	2000	2001	2002
Tyskland	146	147	150
Schweiz	123	164	152
Holland	45	31	18
Slovakien	13	12	25
Österrike	18	8	18
Finland	1	0	1
Norge	6	4	12
Sverige	35	23	14
Danmark	25	18	23
USA	>500	>500	572

Antal hundar som används i avel i Sverige

Genom att beräkna antalet avelsdjur som används i avel under en 10-årsperiod kan en uppfattning fås om hur stor del av den potentiella avelspoolen som används i avel. I tabell 2 kan ses hur många tikar respektive hanar som använts i avel den sista 10-årsperioden jämfört med antalet registrerade hundar under denna period.

Tabell 2. Antal tikar och hanar använda i avel 1994 - 2003 samt registrerade valpar och antal kullar hos Grosser Schweizer Sennenhund

Antal kullar	Tikar	Hanar	Registrerade valpar	Antal kullar
En	30	25		30
Två	10	9		20
Tre	1	1		3
Fyra	2	2		8
Fem	0	1		5
Totalt	43	38	398	66

Effektiv populationsstorlek

Det är betydelsefullt att bedöma antalet hanar/tikar som används i avel. Det är vanligt att färre täckhundar används än tikar i avel. Genom att beräkna den

effektiva populationsstorleken erhålls kunskap om antalet avelsdjur är tillräckligt för att bedriva en sund och långsiktig avel (Tabell 3).

Rasens totala inavelsgrad

Genom att hålla inavelsgraden låg i populationen, så minskas riskerna för dubblering och anrikning av dolda/samverkande defektanlag, liksom förlust av anlag. Släkkskapsgraden är avgörande för hur avelstrategin skall utformas. I figur 1 visas inavelsgraden i rasen från 1972 till och med 2003. Kurvan visar en vågformad rörelse med 9,4% 1972 till en topp på 13% 1986. En importerad hane användes på i stort det tillgängliga tikmaterialet, varvid inaveln sjönk drastiskt till 1% 1987. För att kunna gå vidare med materialet så sökte uppfödarna förtjänstfullt reda på hanhundar som inte använts tidigare. Inavelsgraden steg 1988 till 9%. Från 1995 har den sedan successivt dalat ned till 2,4% 2003. Inavelsgraden bör helst inte överstiga 2% i populationen.

Avelsstruktur

För att veta mer om avelsdjurens och dess avkommors användning i avel, studeras rasens avelsstruktur baserad på individuella täckhundars avelsbidrag som morfar och farfar. Figur 2 visar en sådan avelsstruktur. Figuren 3 visar avelsstrukturen baserad på individuella tikars avelsbidrag som mormor och farmor.

Genetiska sjukdomar

Grosser Schweizer Sennenhund har ett antal genetiska sjukdomar. Rasen är

ansluten till SKKs officiella bekämpningsprogram för höftledsdysplasi (HD) och armbågsledsdysplasi (AD). Sedan 1980 har ett stort antal hundar röntgats för HD och AD. Det största antalet röntgades 1990, över 90% för HD och 86% för AD av det årets registreringar. Därefter har successivt benägenheten för att röntga minskat (Figur 4).

Höftledsdysplasi

Under åren 1980 till och med 1998 har antalet HD-belastade individer alltid legat under 20% utom 1989 då antalet var 26,8%. Svängningarna har varit stora mellan enskilda år. Åren 1980–1989 är genomsnittet HD 13,3%, För åren 1990–1998 är genomsnittet 12,3%. Skillnaden är inte signifikant, vilket innebär att någon egentlig bekämpning för att minska antalet hundar med HD har inte skett. Från och med 1999 infördes FCIs internationella avläsningssystem, vilket har drabbat Grosser hårt, liksom ett flertal andra raser. Antalet HD-belastade individer steg drastiskt 1999 till 29,6%, 2000 33,3%, och 2001 16,7% (Figur 4). I Tyskland har under nästan samma period (1981–2001) ett färre antal hundar röntgats, i genomsnitt 34,4%. Tendensen röntgade hundar är dock stigande och från och med 1996 röntgas ca 42% av registreringarna per år. HD-resultaten flukturerar liksom i det svenska materialet. Från och med 1996 kan en viss tendens spåras och frekvensen HD ligger under 15%; 1996–2001 i genomsnitt 10,5%. Från 1994 har antalet fria hundar konstant ökat framför allt på bekostnad av övergångsformen B.

Armbågsledsdysplasi

Statistik finns från 1980, men först 1982 steg antalet röntgade hundar över 20% (Figur 5). Även här liksom för HD är svängningarna kraftiga mellan åren. Åren 1982–1991 är genomsnittet AD 29,2%, och för åren 1992–2001 21,9%. En viss bekämpning har skett, då antalet hundar med AD har minskat med ca 7%. AD-frekvensen var i stigande från 1999 med 18,5%, 2000 26,3%, och 2001 41,7%, för att vända nedåt till 11,1% för 2002 (Figur 5).

I Tyskland påbörjades en bekämpning av AD 1991, och ca 40% av registreringarna röntgas. Frekvensen AD har från början varit låg, endast ett år över 20%, vanligast runt 10% eller under. Från 1996–2001 så är frekvensen i genomsnitt 8,9%.

Osteochondros i bogleden (OCD)

En bekämpning av OCD genom röntgen av bogleden bedrivs sedan länge. Enligt SShKs avelsregler för Grosser måste en hund som används i avel vara friförklarad från OCD. Eftersom det inte är ett officiellt program sanktionerat av SKK, så finns ingen sammanställd statistik över frekvensen OCD i rasen. Det går inte att via försäkringsbolagens skadestatistik få fram frekvensen.

SSV i Tyskland har statistik på OCD sedan 1987, och fram till och med 2001 har 515 hundar av 1471 registrerade röntgats. Av dessa hade 82 hundar OCD (15,9%).

Övriga genetiska sjukdomar

I det material som 3 av de 4 bolag som försäkrar Grosser har tillställt SShK, framgår klart att två sjukdomar med trolig ärftlig bakgrund dominerar skadeersättningarna: pyometra och epilepsi.

Pyometra finns inte nämnt varken i det tyska eller amerikanska materialet, och är kanske ett svenskt problem. Någon frekvens av problemet är inte känt.

Epilepsi framstår som ett internationellt problem. I Tyskland beräknas den idiopatiska epilepsin ha en frekvens av 4,4% och i USA 5,9%. En svensk frekvens är inte känd.

Flera andra sjukdomar som nämns är magomvridning, hudtumörer, och mjältomvridning. Ögonsjukdomar såsom distichiasis (extra ögonhår), katarakt och entropium förekommer. Ett fall av PRA har upptäckts i Tyskland på den svenska hunden Frecajo's Mango vid 7 års ålder. Mango har 74 avkommor i Tyskland.

Mentalitet

Grosser Schweizer Sennenhund skall ha ett vaket, modigt och pålitligt temperament. Uppfödarna har varit mycket aktiva att mentalbeskriva sin uppfödning och avelsdjuren redan tidigt i mentalbeskrivning för unghund (MUH) och den efterföljande mentalbeskrivning hund (MH). SShK anordnar varje år ett flertal mentalbeskrivningar i egen regi över landet. Utbildade funktionärer finns inom klubben; mentalbeskrivare anlitas från Svenska Brukshundsklubben. Det är svårt att få tillräckligt med tillfällen för MH, framför allt beroende av brist på lämpliga platser. Brukshundsklubbarnas MH-platser är kraftigt utnyttjade, och för raser som inte tillhör brukshundarna är det i praktiken nästan omöjligt att få delta i en beskrivning anordnad av en brukshundsklubb.

Exteriör

En beskrivning av rasens exteriör finns i rasstandardens.

Funktion

Grosser Schweizer Sennenhund är idag främst en trevlig familjehund, en trogen kamrat som bäst kommer till sin rätt när den får arbeta. Föregångaren till rasen kallades ofta slaktar- eller boskapshundar, som tidigare fanns vitt spridda i Mellaneuropa. Det var starka, trefärgade, ibland även svartbruna eller gula hundar, som slaktare, kreaturshandlare, hantverkare och bönder avlade fram och

gärna höll som skydd eller som vall- och draghundar. Som draghundar har den använts flitigt i Schweiz. Så sent som på 1960-talet kunde både Grosser och Berner ses dra stora 50-liters mjölkflaskor från gården till mejeriet nere i byn. Ett officiellt arbetsprov finns, där Grosser och Berner kan bli s.k. AP-hund. Provet innebär att hunden drar en kärra med vikter i vissa moment.

SShKs avelsregler för Grosser Schweizer Sennenhund

Sennenhundarna har genom månghundraårigt avelsarbete fått en speciell exteriör (beskriven i respektive rasstandard), speciella egenskaper som arbets-, vakt-, och vallhundar, samt speciella mentala egenskaper. Varje uppfödare har ett ansvar för att dessa egenskaper bevaras och han/hon skall besitta erforderliga kunskaper om dessa. Uppfödare skall också ha kännedom om rasernas speciella defektproblem samt andra för rasen önskade egenskaper.

Varje hund och tik som skall användas i avel:

- * Skall ha en god och rastypisk exteriör. Bedömning bör ske på officiell utställning, eller av person med mångårig erfarenhet av rasen.
- * Skall ha ett gott rastypiskt temperament. Bedömning kan ske vid officiella mental-beskrivningar (MH), av domare på officiella utställningar, eller av annan mycket raskunnig person.
- * En hund, som visar aggressivitet mot människor, överdriven aggressivitet mot andra hundar eller påtaglig rädsla för normala vardagliga störningar är icke lämplig för avel.

Hanhund som skall användas i avel:

- * Skall vara friförklarad från höftledsdysplasi.
- * Skall vara friförklarad från armbågsledsdysplasi.
- * Skall vara friförklarad från osteochondros (OCD) i bogleden.
- * Skall ej vara behäftad med kända allvarliga genetiska defekter.
- * Skall med stor urskiljning användas på tikar som uppfyller SShK:s krav på en

avelstik.

Tik som skall användas i avel:

- * Skall vara friförklarad från höftledsdysplasi.
- * Skall vara friförklarad från armbåsledsdysplasi.
- * Skall vara friförklarad från osteochondros (OCD) i bogleden.
- * Skall ej vara behäftad med kända allvarliga genetiska defekter.
- * Skall ej föda sin första kull före 2 års ålder, men dispens kan ges.
- * Skall generellt ej föda mer än en kull per år. Se SKK:s grundregler.
- * Valpar skall ej levereras före 8 veckors ålder.

Om tiken kommer att föda sin första kull efter 4,5 års ålder, fordras ett veterinärintyg som specificerar tikens lämplighet för avel

Hos Sennenhundar förekommer, liksom hos andra hundraser, defekter och sjukdomar av ärftlig karaktär. Uppfödaren har därför ett ansvar för att allt görs för att hindra dessa från att föras vidare inom raserna. Uppfödare bör dessutom avstå från att göra avelskombinationer utan att först förvissa sig om att dessa i sig inte innebär en känd risk för att någon ärftlig defekt eller sjukdom skall uppstå.

Ovanstående regler kommer kontinuerligt att vara föremål för revidering allt eftersom nya målsättningar för avelsarbetet utformas.

Slutsatser, målinriktningar och prioriteringar för framtiden

SShKs uppgift är att väcka intresse för och befrämja avel av mentalt och fysiskt

sunda samt exteriört fullgoda Sennenhundar. Grosser Schweizer Sennenhund är en ras som lider av ett antal sjukdomar som är genetiskt betingade. Det övergripande målet för rasen är att genom ett målmedvetet, långsiktigt och hållbart avelsarbete utveckla och vårda rasen på ett sådant sätt att hundens hälsa och välbefinnande sätts i fokus och prioriteras.

Begränsning av antalet kullar per avelshund

I ett europeiskt perspektiv är Grosser Schweizer Sennenhund en liten ras, och det är därför viktigt att en begränsning av både täckhund och avelstik sker. I annat fall kan lätt en överanvändning av en enskild hund bli följd. I tabell 2 redovisas antalet kullar efter tikar och hanar under en 10-års period. Antalet tikar med 2 kullar omfattar 93% av samtliga kullar, och för täckhundar är antalet med 2 kullar 89% av samtliga kullar. Tikar och hanar har använts likvärdigt i avel.

Målsättningen är att:

- En tik eller hane får under sin livstid ha 2 kullar eller 15 valpar
Avelsstopp inträder när den 15:e valpen är född
- Ytterligare en kull tillåts, efter avkommebedömning, med inavelsgraden <2%
- Som regel aldrig göra om samma avelskombination
- Ovanstående regler gäller för avel nationellt

Breddning av rasens avelsbas

I tabell 3 redovisas den effektiva populationsstorleken. Den utnyttjade avelsbasen ligger nära den tillgängliga. Det finns inget som tyder på att den svenska populationen skulle numerärt öka under den närmaste 10-års perioden. Med befintlig population av svenska avelsdjur så kan inte en sund och långsiktig avel bedrivas. En effektiv populationsstorlek bör överstiga 100 djur, vilket inom överskådlig tid inte är möjligt att nå i Sverige. Målsättningen är att:

- Använda hela den tillgängliga avelsbasen i den svenska populationen

- Använda obesläktade djur i avel från den europeiska/amerikanska avels-poolen
- Inom 5 år skall tillgänglig avelsbas vara lika med utnyttjad avelsbas

Minska rasens totala inavelsgrad

Inavelsgraden har i rasen varit mycket hög från 1972 till 1995 då en signifikant sjunkande tendens kunde visas (Figur 1). För 2003 är den totala inavelsgraden i rasen 2,4%. Användning av kombinationer med en inavelsgrad överstigande 6,25% har varit vanligt i rasen, men har drastiskt förbättrats under de senaste åren (Tabell 4). Det är mycket viktigt att hålla inavelsgraden så låg som möjligt i rasen, helst <2%. Målsättningen är att:

- Inavelsgraden totalt i rasen skall efter 5 år understiga 2%
- Inga parningar med inavelsgraden >6,25% tillåts
- Inom 5 år skall inga parningar med inavelsgraden >4% utföras

Tabell 4. Inavelsgrad och antalet kullar över 6,25% 1988 - 2003

Tidsperiod	Inavelsgrad %	Kullar över 6,25% (%)
1988-1992	7,13	26/40 (65)
1993-1997	8,01	26/39 (66,7)
1998-2003	5,27	10/32 (31,3)
2000-2003	4,51	3/18 (16,7)

Avelsstruktur

Lika viktigt som att undvika överanvändning av enskilda avelsdjur, så måste stor

vikt också läggas på att undvika överanvändning av enskilda avelsdjurs avkomma. Detta tydliggörs genom att studera avelsstrukturen. Hos Grosser Schweizer Sennenhund visar figurerna 2 och 3 att ett fåtal avelsdjur har bidragit med ett inte föraktligt antal genetiska bidrag i aveln. Det är önskvärt att ett större antal djur bidrar med likvärdigt antal genetiska bidrag, d.v.s. kurvan skall forma en lindrigt sluttande plåtå som följs av en svans med bidrag från djur som prövats i avel men av olika skäl inte godkänts för fortsatt avel. Målsättningen är att:

- Med en kontinuerlig övervakning av avelsstrukturens utveckling undvika överanvändning av enstaka avelslinjer
- Inom en period av 5 år skall inget enskilt avelsdjur överskrida 60 genetiska bidrag som morfar/farfar/mormor/farmor

Genetiska sjukdomar

Höftledsdysplasi

Som har nämnts tidigare har inte någon signifikant sänkning av frekvensen HD påvisats sedan bekämpningen startade 1980. Från 1999, då nya avläsningssystemet togs i bruk, har frekvensen också stigit signifikant men börjat sjunka från och med 2001 (Figur 4). För att få större effekt i bekämpningen måste hänsyn tas inte bara till avelsdjurets eget HD-status utan också till bl.a. föräldradjurens och syskons status. Målsättningen är att:

- Inom 2 år skall enskilda djurs avelsvärde för defekten HD beräknas på avelsdjurets egenstatus samt syskons och föräldrars HD-status
- Inom 5 år skall minst 60-70% av registrerade hundar vara röntgade
- Inom 10 år skall frekvensen HD i rasen understiga 10%

Armbågsledsdysplasi

Frekvensen AD i rasen har under 20 års bekämpning minskat med ca 7% (10). För att

komma snabbare fram så måste större hänsyn tas föräldradjurens och syskons AD-status vid val av avelsdjur. Målsättningen är att:

- Inom 2 år skall enskilda djurs avelsvärde för defekten AD beräknas på avelsdjurets egenstatus samt syskons och föräldrars AD-status
- Inom 5 år skall minst 60-70% av registrerade hundar vara röntgade
- Inom 10 år skall frekvensen AD i rasen understiga 10%

Osteochondros i bogleden (OCD)

Frekvensen OCD är för närvarande inte känd i rasen trots att en inofficiell bekämpning har bedrivits i flera år, I Tyskland är OCD en mer utbredd defekt än både HD och AD. Det finns anledning att på ett bättre sätt kartlägga defekten i den svenska populationen. Målsättningen är att:

- Inom 5 år ha kartlagt frekvensen OCD i rasen genom att uppfödare och enskilda hundägare sänder in röntgenutlåtandet till avelsrådet
- Om kartläggningen visar att OCD är ett allvarligt problem, skall ett officiellt bekämpningsprogram införas

Övriga genetiska sjukdomar

Ett flertal allvarliga sjukdomar förekommer i den svenska populationen liksom internationellt. De viktigaste sjukdomarna som bör kartläggas är pyometra, epilepsi, magomvridning, mjältomvridning och hudtumörer. Ögonsjukdomar synes idag inte vara något problem. Information om resultat av ögonlysningar kan fås från SKKs Rasdata, eftersom dessa obligatoriskt rapporteras till SKK.

Målsättningen är att:

- Inom 5 år ha kartlagt frekvensen av ovanstående sjukdomar genom införande av ett rapporteringssystem från uppfödare, täckhundsägare och enskilda hundägare

För övrigt gäller, som alltid, att sjuka eller kända defekta hundar inte används i avel.

Mentalitet

Uppfödarna av rasen har i flera år aktivt verkat för att mentalbeskriva sin uppfödning. Resultaten har använts enskilt av uppfödarna för att få ett mått på avkommors och avelsdjurs mentalitet. Uppfödarna har använt informationen i sitt avelsarbete. Grosser Schweizer Sennenhund är en aktiv hund med god vaktinstinkt men inte mycket kamplust. Målsättningen är att:

- Avelsdjur och så stor del av avkomman som möjligt beskrivs i MH, företrädesvis vid 12 – 18 månaders ålder
- Varje år utvärderas och redovisas MH-resultaten av SShKs MH-kommitté

Funktion

Grosser Schweizer Sennenhund är en stor och kraftig hund, som är väl anpassad för att arbeta, t.ex. dra kärror, pulkor, bära klövjeväschor m.m.

Rekommendationen är att:

- SShKs officiella arbetsprov marknadsförs aktivt till uppfödare och enskilda hundägare av SShK

Den rasspecifika strategi (RAS) som presenteras i detta dokument är att betrakta som en rekommendation, men också som ett åtagande för rasens uppfödare, hanhundsägare och vanliga hundägare. SShKs åtagande är bl.a. att stödja enskilda uppfödare och hanhundsägare i deras arbete för att nå de mål som specificerats ovan. Det är viktigt att SShK ansvarar för spridningen av detta dokument till rasintresserade och rasens företrädare. RAS skall vara under en ständig utveckling och det är angeläget att en uppföljning och återkoppling sker av uppställda mål vartannant år.

Denna rasspecifika avelsstrategi skall börja tillämpas från och med den 1 januari 2006.